

LAUSUNTOPYYNTÖ

Erityisryhmien uima- ja kuntosalirannekkeen uudistus

Esitystä ovat valmistelleet työryhmässä:

- Moninaisuus ja osallisuusasioiden päällikkö, Kaarina Salonen Espoon kaupunki, henkilöstöpolitiikka
- Liikuntapalvelupäällikkö, Jarmo Ikävalko, Espoon kaupunki, Liikunta ja urheilu, tilat
- Liikuntapalvelupäällikkö Maria Laakso, Espoon kaupunki, Liikunta ja urheilu, liikuntapalvelut
- Uimahalliasiantuntija Tomi Ovaska, Espoon kaupunki, Liikunta ja urheilu, tilat
- Liikuntapäällikkö Virpi Mikama, Espoon kaupunki, Liikunta ja urheilu, liikuntapalvelut
- Liikuntasuunnittelija Elina Räsänen, Espoon kaupunki, Liikunta ja urheilu, liikuntapalvelut

Selostus

Työryhmän näkemyksen mukaan ja tehtyjen selvitysten pohjalta erityisryhmien uima- ja kuntosaliranneke etuus on tärkeä säilyttää liikkumisen lisäämisen kannustimena Espoossa. Erityisryhmien uima- ja kuntosaliranneke- etuus tulee työryhmän näkemyksen mukaan myöntää diagnoosista riippumatta, koska tehtyjen selvitysten perusteella ei ole löytynyt perustetta rajata alennusta koskettamaan ainoastaan yksittäisiä sairausdiagnooseja.

Työryhmä esittää, että erityisryhmien uima- ja kuntosaliranneke on jatkossa erityisliikkujan ranneke. Erityisliikkujan ranneke on perusteltua osoittaa myönteisenä erityiskohteluna espoolaisille, joilla on pysyvistä pitkäaikaissairaudesta tai vammasta johtuvia merkittäviä toimintarajoitteita ja muita kaupunkilaisia rajallisemmat mahdollisuudet hyödyntää kaupungin muutoin laajaa palveluvalikoimaa.

Keskustelua on käyty myös vammaisneuvostossa. Eri yhdistysten edustajia on kuultu kutsumalla heitä työpajaan ja he ovat voineet tuoda esiin omia näkemyksiään aiheesta.

Muutoksen syitä:

- Koettu tarve toteuttaa soveltavan liikunnan palveluita ja etuuksia suunnitelmallisemmin ja yhdenvertaisemmin, sekä lainsäädännön mukaisesti
- Tietosuoja-riskien välttäminen, yksityisyyden suojan toteutuminen (GDPR lainsäädäntö), harkinnanvaraisten päätösten lopettaminen sekä hallinnoinnin ajanmukaisuus ja selkeys.
- Yhteneväinen käytäntö pääkaupunkiseudun suurissa kunnissa.
- Selkeyttää palvelutuotteita eri kohderyhmille.

Nykyinen päätöksenteko:

- Liikuntapalveluissa käsitellään nykyisin henkilöiden terveyteen liittyviä dokumentteja. Henkilökohtaisten tietojen käsittely ei ole mahdollista GDPR lainsäädännön mukaisesti. Käsittelyyn liittyy tietoturvariski. Henkilöiden terveystietoihin liittyvään käsittelyyn ei ole myöskään tarvittavaa koulutusta, organisaatorakenteita eikä sen vuoksi tietojen käsittelyyn riittävää ammattitaitoa.
- Nykymuodossaan myönnettävät etuudet eivät myöskään toimi yhdenvertaisesti eri vammaryhmille.
- KELA tunnuksilla saatu etuus on kyseenalaista, koska kaikilla kelatunnuksilla ei saa etuutta.
- Harkinnanvaraisesti tehty päätös on haasteellisessa tilanteessa sekavaa, kuormittavaa ja kaikesta tästä huolimatta se lisää eriarvoisuutta. Päätösten objektiivisuuden tavoite on mahdotonta saavuttaa.
- Etuuden hakeminen on monimutkainen ja byrokraattinen prosessi, johon menee sekä terveydenhuollolla että liikuntapalveluiden päätösten selvittelyssä ja käsittelyssä paljon työaikaa eikä lopputulos ole kuitenkaan paras mahdollinen.

Myöntämisen perusteet ovat seuraavat tällä hetkellä: <https://www.espoo.fi/fi/espoo-liikkuu/liikuntaryhmat-ja-liikuntaneuvonta/erityisryhmien-liikunta/erityisryhmien-uima-ja-kuntosaliranneke>

Taustatiedoksi

Espoolaisille on myyty edellisten vuosien aikana erityisuimakortteja seuraavasti:

v. 2019	v. 2020	v. 2021	v. 2022	v. 2023	v. 2024
2964 kpl	3265 kpl	1780 kpl	3164 kpl	3402 kpl	3671 kpl

Liikuntapalvelut on myöntänyt hakemusten mukaan seuraavat päätökset dokumenttien perusteella:

Liikuntapalveluista myönnetyt päätökset	v.2019 v.2020 v.2021 v.2022 v.2023 v.2024					
	v.2019	v.2020	v.2021	v.2022	v.2023	v.2024
Uinti	451	266	310	381	459	481
kuntosali	35	27	17	26	59	51
kuntosali+uinti	129	75	87	140	165	143
Ei-myönnetty					36	19
	615	368	414	547	683	712

Erityisliikkujan ranneke

Työryhmä esittää, että erityisliikkujan ranneke on espoolaisille omaehtoiseen uintiin ja kuntosalien vapaaharjoitteluvuoroille tarkoitettu kausituote niille espoolaisille, joilla on pysyvän

pitkäaikaissairauden tai vamman aiheuttama merkittävä toimintarajoite. Toimintarajoite todennetaan hyväksytyillä todistuksilla.

Erityisliikunnan myöntämisperusteena on diagnoosista riippumaton pysyvästä vammasta tai pitkäaikaissairaudesta johtuva merkittävä toimintakyvyn rajoite ja myöntämiskriteereiksi hyväksytään ainoastaan tavat, joilla toimintakyvyn rajoite on mahdollista osoittaa asiakkaan yksityisyydensuoja ja tietosuoja turvaten:

Hyväksyttävät todistukset ovat 1.1.2026 alkaen:

- Liikkumisesteisen pysäköintitunnus / vammaisen pysäköintilupa
- Kuljetuspalvelun todennus kuten puhelinsovellus, josta on nähtävissä päätetty matkojen määrä vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua varten
- Näkövammaiskortti
- EU:n vammaiskortti

Erityisliikunnan rannekkeeseen liittyy ystäväetuuus (rannekkeen käyttäjän mukana voi tulla täysi-ikäinen ystävä maksutta) sekä avustajan mukaan otto maksutta, mikäli avustajan tarve ilmenee hyväksytystä todistuksesta.

Erityisliikunnan rannekkeen hinnaksi arvioidaan täällä hetkellä 55-60 €/vuosi. Liikunta- ja hyvinvointilautakunta päättää tarkasta hinnasta.

Yllä mainittujen todentamisen muodot ehdotetaan Erityisliikunnan rannekkeen myöntämisen perusteeksi sillä perusteella, että ne todentavat luotettavasti asiakkaan toimintakyvyn rajoitteen. Erityisliikunnan rannekkeen myöntämisen perusteista poistetaan tässä esityksessä kuvatuin perustein yksittäiset diagnoosit sekä lääkeaineen korvattavuudesta kertova Kela-kortin numerotunnus. Samalla myöntämisen perusteista luovutaan lääketieteellisestä selvityksen vaatimisesta, myös avustajatunnusta myönnettäessä.

Uusi toimintamalli poistaa hallinnollisen työmäärän paperihakemusten, terveys selvitysten, sekä käsittelyn että selvittelyn ja päätösten aiheuttaman henkilöresurssiin kuluvaan kustannusten määrää. Samoilla perusteilla erityisliikunnan rannekkeen myöntämiseen ei myöskään lisätä mitään ehdotettuja yksittäisiä sairausryhmiä tai oireita. Esimerkiksi EU:n vammaiskortilla pystyy myös todentamaan oikeuden erityisliikunnan rannekkeen hankintaan diagnoosista riippumatta ja asiakkaan yksityisyydensuoja huomioiden. EU:n vammaiskortti mahdollistaa toimintarajoitteen todentamisen kuormittamatta julkista terveydenhuoltoa.

Uudistuksen aikataulu:

- Uudistuksen valmistelu on aloitettu 3/2025
- Uudistuksesta on alustavasti kerrottu vammaisneuvostolle toukokuussa 2025 ja esitys on pidetty elokuussa.
- Uudistusesitys viedään lausuntopyyntönä vammais- ja vanhusneuvostolle, nuorisovaltuustolle, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnalle sekä kotoutumisen edistämisen neuvottelukunnalle, elokuu 2025.
- Liikunta ja hyvinvointilautakunnan käsittelyyn 25.9.2025.
- Uudistus astuu voimaan 1.1.2026

Muut tuotteet erityisliikkujan ranneke-edun piiristä putoaville

Erityisliikkujan ranneke edun piiristä poisjääville tarjotaan muita palvelutuotteita:

- muut alennushintatuotteet: eläkeläiset, varusmiehet, 7–17- vuotiaat, opiskelijat, työttömät
- mahdollinen ilmaiskäyttö: takuueläkkeen saajat, veteraanit, espoolaisen henkilön omaishoitaja

Lisäksi työryhmä esittää uuden tuotteen lisäämistä alennettujen hintojen valikoimaan. Nimeksi esitetään **Liikkeelle ranneke**. Liikkeelle ranneke olisi voimassa uimahalleissa, maauimalassa ja kuntosalien vapaaharjoitteluvuoroilla seuraavilla aikaväleillä:

- o Voimassa arkisin klo 6–8 ja klo 11–15 välillä sekä lauantaisin ja sunnuntaisin klo 19-21 (uimahallien ja kuntosalien aukioloaikojen puitteissa)

Alustava hintaehdotus Liikkeelle rannekeelle on 66 €/ 120 pv. Rannekkeen voi hankkia Espoon uimahallien kassoilta (pois lukien Olari).

Huomioitavaa:

Ennen 1.1.2026 tehdyt erityisryhmien uima- tai kuntosaliranneke päätökset ovat voimassa kyseiseen etuuteen viittavan voimassaoloajan. Käytännössä tämä koskee heitä, joille on liikuntapalveluista myönnetty päätös (1, 2 tai 5 vuodeksi). Enimmillään voi voimassaoloaika ulottua vuoteen 2031 asti. Seuraavan kerran etuutta uusiessaan asiakkaan on esitettävä voimassa olevien myöntämisperusteiden mukainen todistus.

Pyydämme lausuntoanne viimeistään 15.9.2025 mennessä.

Jakelu:

Vammaisneuvosto

Vanhusneuvosto

Nuorisovaltuusto

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustoimikunta

Kotoutumisen edistämisen neuvottelukunta

Lisätiedot:

Elina Räsänen

liikuntasuunnittelija/motionsplanerare

Liikunta ja urheilu / Resultatenheten för idrott / Sports and Exercise Unit

+358 46 877 1293

elina.rasanen@espoo.fi

Elinvoima / Resultatområdet för livskraft / City Vitality Sector

Espoon kaupunki

Karaportti 1, PL 34 / PB 34, 02070 ESPOON KAUPUNKI / ESBO STAD